

NEFMI

Oktatási Államtitkárság

1054 Budapest Szalay u. 10-14.

Tárgy: jogszabályi hozzászólás

Tisztelt Cím!

Küldjük a Könyvtárostánárok Egyesületének hozzászólását a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény tervezetéhez.

Reméljük, hogy javaslatainkat megfontolják, figyelembe veszik a jogszabályok megalkotásánál!

Az együttműködésben bízva, további sikeres munkát kívánunk,

Tisztelettel: Szakmári Klára elnök

A Könyvtárostánárok Egyesületének elnöksége nevében

Budapest, 2011. október 25.

A Könyvtárostánárok Egyesületének hozzászólása a nemzeti köznevelésről szóló törvény tervezetéhez

1. Megerősítendő rendelkezések

- Garantálja tanulói jogként az iskolai könyvtár használatát. 46.§ (6)
- Különösen fontosnak tartjuk a pedagógiai-szakmai szolgáltatások megerősítését. Ezen belül is a szaktanácsadói hálózatot és a **pedagógiai tájékoztatást**, a pedagógia könyvtári funkciót. A pedagógiai könyvtárak, könyvtárosok a pedagógusok, vezetők tájékoztatásán túl kulcsfontosságú szerepet látnak el az iskolai könyvtári munka támogatásában is. 19.§
- A könyvtárostánár/tanító munkaidejének felosztását továbbra is meghatározza 62.§ (12)
- Egyértelműen garantálja a könyvtárostánár/tanító minimum létszámát. 2. mell.

---

2. Javaslatok, kérdések

Iskolai könyvtár meghatározása – 4.§

Az értelmező rendelkezések közé javasoljuk az iskolai könyvtár definiálását:

- Az iskolai (kollégiumi) könyvtár az iskola (kollégium) működéséhez, pedagógiai programjának megvalósításához, a neveléshez, tanításhoz, tanuláshoz szükséges dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését, a könyvtári rendszer szolgáltatásainak elérését és mindezek használatát, továbbá a könyvtárhasználati ismeretek oktatását, gyakorlását biztosító, az intézmény könyvtár-pedagógia tevékenységét koordináló intézményegység.

Alapító okirat – 21.§

- Javasoljuk, hogy a könyvtári tevékenység, mint önálló TEÁOR (9101) számmal rendelkező tevékenység jelenjék meg.

Tanulói pedagógusi jogok - Könyvtárhasználati jog – 46.§ 48.§ és 63.§

Tanuló

- A jelenlegi szövegváltozat általában véve garantálja az iskolai könyvtár használatának jogát. Ez különösen fontos, de ettől pontosabb, kézzelfoghatóbb, a nevelő-oktató munkát érdemben támogató lenne, ha a korábbi törvényi szöveghez hasonlóan azt garantálná, hogy a tanuló joga **minden tanítási napon** az iskolai könyvtár használata.

Pedagógus

- Álláspontunk szerint a pedagógusoknak is alapvető joga, hogy az iskolai könyvtári szolgáltatásokat **igénybe vegyék** a nevelési-oktatási feladataik magas színvonalú ellátásához és szakmai önképzésükhöz.
- A tankönyvi ellátásukra vonatkozó részt a következőképpen javasoljuk pontosítani: A pedagógus az iskola könyvtárból való **kölcsönzésen** keresztül megkapja a munkájához szükséges tankönyveket, tanári segédkönyveket.
- Félreértésre ad okot, hogy az **informatikai eszközök** biztosítása egy mondatban szerepel a tankönyvek biztosításának módjával. A könyvtárak általában csak helyben használatra tudnak informatikai eszközöket biztosítani, így pontosítani szükséges a 63.§ (1) bekezdés i) pontját. – Nem egyértelmű, hogy a törvényalkotó mire gondol. A felkészüléshez szükséges helybeni eszközhasználatra (ez biztosítható lehet), az otthoni munkához szükséges eszközökre, az órai munkához szükséges eszközökre? Ez utóbbit nem látjuk megvalósíthatónak, reálisnak.

Könyvtárostánár, könyvtárostánító, iskolai könyvtári asszisztens - 62.§ (12), 98.§ (7), 3. mell.

KÖNYVTÁROSTÁNÁROK
EGYESÜLETE

Könyvtárostánárok Egyesülete

1088 Budapest, Múzeum u. 7.

Tel: +36(30)552-6649

Levelezés: 1462 Budapest, Pf.: 611.

E-mail: ktegyesulet@gmail.com

- A könyvtárostánár létszámát a nevelő- és oktatómunkát közvetlenül segítő alkalmazottak között határozza meg a 3. melléklet.
  - Javasoljuk, hogy tegyék egyértelművé, hogy a könyvtárostánár és könyvtárostánító munkakör **pedagógus munkakör**, és ebben a formában segíti az iskolai pedagógia munkát. (A jelenlegi szöveg szétválasztja a segítő alkalmazottakat és a pedagógusokat.) A könyvtárostánári munka feltétele a pedagógus végzettség, a munka végzéséhez pedig elengedhetetlen, hogy a nevelőtestület teljes jogú tagja, egyenrangú szakmai partnere legyen. Emellett pedig a pedagógusok jogai és kötelezettségei kell, hogy vonatkozzanak rá is.
- A **szakképzettségi** követelmények közül (3. mell.)
  - Törölni javasoljuk a szociálpedagógus szakképzetség elfogadását.
    - A 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet szerint a *Szociálpedagógia* alap- és nem mesterképzési szak. Így tanári képesítést nem ad. A képzési követelményei szerint sem rendelkeznek tanítási kompetenciákkal. A tanítás pedig alapvető elvárás a könyvtárostánári munkakörben.
  - Informatikus könyvtáros szakképzettséget csak a 2000-es évek lehet szerezni. Így vagy ki kell egészíteni a **felsőfokú könyvtáros** szakképzettséggel; vagy a 2/1993. (I. 30.) MKM rendelet az egyes kulturális közalkalmazotti munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési és egyéb feltételekről c. rendeletben meghatározott könyvtáros munkakör betöltéséhez szükséges képesítési követelményekhez kell kötni.
- Törölni javasoljuk az átmeneti rendelkezések közül, azt, amelyik elegendővé teszi a könyvtárostánár számára a **középfokú könyvtárosi végzettséget** is. (98.§(7))
  - Az iskolai könyvtárban általában egy könyvtárostánár dolgozik, így a munka minősége szempontjából alapvető fontosságú, hogy minden munkafolyamatban járatos legyen, így szükséges a felsőfokú végzettség mindkét területen.
  - A középfokú könyvtárosképzés követelményeiben nem szerepel tantárgymódszertan, így a könyvtárhasználat tanításához nincsen meg a képzettségük.
  - Ez egy 1993 óta átmeneti rendelkezés, azóta van már elegendő szakképzett diplomás könyvtárostánár.
  - Ezt már többször kezdeményeztük. Többek között a minisztérium Könyvtári Osztálya részéről is megfogalmazódott ez a javaslat (Az iskolai könyvtári (tárcaközi) bizottság 2010. szeptember 29-i ülésén (OK-8210-3/2010 emlékeztető)).
- A könyvtárostánár munkaideje az eddigi szabályozásnak lényegében megfelelő. De az alábbi pontosítást javasoljuk az értelmezési nehézségekkel kapcsolatos tapasztalatink alapján:
  - A **könyvtári óra** kifejezés helyett: könyvtári foglalkozások kifejezést javasoljuk, mert egyértelműbben fedi le a könyvtárhasználati órai, a szakórai és a tanórán kívüli foglalkozásokat.
  - A foglalkozások, **órák megtartásának** követelményeit javasoljuk kiegészíteni (98.§ (1)): A könyvtárhasználati órákat csak könyvtárostánári/tanítói munkakör betöltésére jogosító végzettséggel rendelkező pedagógus tarthatja meg vagy az ő közreműködésével tartható, függetlenül attól, mely tantárgy keretében kerül rá sor.
    - Mivel a könyvtárhasználat nem önálló tantárgy, a NAT-ban ehhez a területhez kapcsolt követelmények több tantárgy keretébe integrálódnak. Így előfordul, hogy vita tárgyát képezi, hogy az órák megtartása kinek a feladata. Álláspontunk szerint a könyvtárhasználat tanítása szakmai és szaktárgyi módszertani ismereteket kíván, így a könyvtárostánár, könyvtárostánító kompetenciája.

KÖNYVTÁROSTANÁROK
EGYESÜLETE

Könyvtárosok Egyesülete

1088 Budapest, Múzeum u. 7.

Tel: +36(30)552-6649

Levelezés: 1462 Budapest, Pf.: 611.

E-mail: ktegyesulet@gmail.com

- A koncepcióban szerepeltek a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak között **az iskolai könyvtári asszisztensek**, akik nem pedagógus munkakörben, pedagógus szakképzettség nélkül, de könyvtári szakképzettséggel (közép vagy felsőfokú) segítik az iskola munkáját. Nagyon fontos tevékenységet látnak el a könyvtárosnál mellett. Amennyiben az iskolai könyvtár feladata lesz a tankönyvek kezelése, nélkülük nagyobb létszámú iskolákban nem marad elegendő idő a könyvtár-pedagógiai szolgáltatásokra (könyvtári órák, tehetséggondozás, pedagógusok felkészülésének támogatása, szabadidős programok, vetélkedők, délutáni nyitva tartás ...).
  - Nagy segítséget jelentenek a tankönyvellátás miatt megnövekedett feladatok ellátásában.
  - és a könyvtárszakmai adminisztráció (állománygyarapítás, raktári rend, feldolgozás, kölcsönzés) terén.
  - *Javaslatunk*: 300 tanuló felett 200 tanulóként 0,5 státusz. Vagy: 101-500 0,5, 500 felett 1 fő.

Pedagógiai szakmai ellenőrzés – 77.§, 86.§ (2)

- **Könyvtári szakmai** ellenőrzés (szakfelügyelet) 2004 óta folyik az iskolai könyvtárakban is.
  - 14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről jogszabály alapján, mely előírja, hogy az ellenőrzés során az oktatási jogszabályok vonatkozó előírásait be kell tartani.
  - A jogszabály a szakfelügyelőknek csak könyvtárszakmai ellenőrzésre ad jogosítvány, könyvtár-pedagógiaira nem. Így javasoljuk a két típusú ellenőrzés **összehangolását** jogi eszközökkel is biztosítani. Ez hatékonyabbá, használhatóbbá tenné mindkét típusú ellenőrzést a kormányzat, a fenntartó és az iskola számára is.
- Javasoljuk, hogy amennyiben a pedagógiai-szakmai ellenőrzés az iskolai könyvtári munkát is érinti, legyen előírás az **iskolai könyvtári szakértő** bevonása. Az iskolai könyvtári munkának mind a könyvtárszakmai, mind a könyvtár-pedagógiai értékelése speciális szakismeretet igényel.

Iskolai könyvtár működési rendje – 94.§ (1)

- A **felhatalmazó** rendelkezések közé javasoljuk felvenni az iskolai könyvtár működési rendjének szabályozási jogát. Ezt jelenleg is külön rendelet rész szabályozza: 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről 3. számú melléklet Az iskolai (kollégiumi) könyvtárak működése

Tankönyvellátás – 2.§ (4)

- A szöveg szerint az általános iskolában **ingyenes** a tankönyv, ezek az iskola tulajdonába kerülnek.

KÖNYVTÁROSTANÁROK
EGYESÜLETE

Könyvtárosok Egyesülete

1088 Budapest, Múzeum u. 7.

Tel: +36(30)552-6649

Levelezés: 1462 Budapest, Pf.: 611.

E-mail: ktegyesulet@gmail.com

- Ennél a pontnál is további differenciálás szükséges, hiszen a nem tartós tankönyvek, a munkatankönyvek, munkafüzetek iskolai tulajdonba vételének nincsen értelme, hiszen nem vagy csak korlátozottan használhatók újra. Két megoldást javasolunk:
  - csak a tartós tankönyvek lesznek mindenki számára ingyenesek, és azt iskolai kölcsönzéssel biztosítják.
  - minden tankönyv, munkatankönyv és munkafüzet ingyenes lesz, de csak a tartós tankönyvek kerülnek az iskola tulajdonába, csak azt biztosítják kölcsönzéssel. Az újra nem használható taneszközök pedig a tanuló tulajdonába kerülnek.

Ennek részleteit követő rendeletben célszerű szabályozni, de a félreértelmezések megelőzése érdekében a törvényben célszerű röviden pontosítani.

Többcélú intézmények - kettős funkciójú iskolai könyvtárak – 20.§

Kistelepüléseken léteznek viszont olyan intézmények, melyek nem ÁMK-k, de iskolai könyvtárak kettős funkciójú. Ezek egy részének ezt neve is mutatja: „általános iskola és könyvtár”. Ezek egy alapító okirattal rendelkező, egy szervezetként működő intézmények. Ezt jelenleg a 11/1994-es MKM rendelet teszi lehetővé, mely kimondja, hogy az iskolai könyvtár nyilvános könyvtári feladatokat is elláthat, így egyfajta, a teljes lakosságra kiterjedő szolgáltatást nyújthat. – Ezek helyét nem látjuk biztosan a szövegben.

A 20.§ (7) bekezdése nem fogalmaz pontosan. Minden iskolában kell könyvtári szolgáltatás. Ezt biztosítja az iskolai könyvtár. Ami viszont ebbe a bekezdésbe illik az a **nyilvános könyvtár**. Így javasoljuk a nyilvános szó beszúrását.

Adatok nyilvántartása - 41.§ (4)

- Az adatok nyilvántartása kapcsán szabályozni érdemes a könyvtári nyilvántartásokban a tanulókról és a pedagógusokról tárolt kölcsönzési adatok nyilvánosságát is.

3. Javaslatok a követő rendeletekhez, programokhoz

A) Iskolai könyvtár működése

Eddig az iskolák működéséről szóló rendelet szabályozta az iskolai könyvtári működés részleteit. Ilyen rendeletre a jövőben is szükség van, hiszen ennek a könyvtárnak sok működési sajátossága van, melyben igazodnia kell az iskolai munka céljaihoz. Kérjük, hogy ennek előkészítési munkálatiba vonjanak be iskolai könyvtári szakértőket.

Eddig nem volt szabályozva, de a szükségesnek tartjuk, hogy az iskolamegszűnések esetén biztosított legyen az iskolai könyvtárban őrzött **kulturális és iskolatörténeti értékek** megőrzése.

B) Pedagógiai-szakmai szolgáltatásokkal kapcsolatban

Az iskolai könyvtár több más funkciója mellett

KÖNYVTÁROSTANÁROK
EGYESÜLETE

Könyvtárosok Egyesülete

1088 Budapest, Múzeum u. 7.

Tel: +36(30)552-6649

Levelezés: 1462 Budapest, Pf.: 611.

E-mail: ktegyesulet@gmail.com

-
- információs, kommunikációs központ
  - tájékoztat a pedagógiai információkról
  - helyben szolgáltatja a legalapvetőbb pedagógiai, szakmai információforrásokat
  - gyűjti, rendezi, szolgáltatja a helyben keletkező módszertani anyagokat

A fenti funkciók lehetővé teszik, hogy az iskolai könyvtár egy olyan kapcsolattartó szakmai műhely legyen, mely az iskolában helyben támogatja az iskolavezetést és a pedagógusokat, szülőket. Segítségükkel egy olyan támogató hálózat szervezhető meg, melyben az iskolai könyvtárak közvetlenül tartják a kapcsolatot a megyei pedagógiai könyvtárral és az OFI - Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeummal, és közvetítik, ajánlják azok információit, szolgáltatásait.

C) A köznevelési intézménynek a feladatai ellátásához szükséges feltételek

A jelenlegi szabályozás az iskolai könyvtár felszerelése tekintetében a 1996 óta eltelt technikai fejlődés következtében korszerűsítésre szorul.

D) Közgyűjtemények nevelési-oktatási feladatai – 78.§ (6)

A könyvtári rendszerben szinte minden könyvtártípusnak vannak nevelési, használatképzési funkciói is. Ezek fontosak az egész életen át tartó tanulás támogatásában. A köznevelésben résztvevő gyerekek és fiatalokkal való könyvtár-pedagógiai munka elsődleges szereplője az iskolai könyvtár, mely a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott elvárások szerint végzi munkáját. Ezt **könyvtár-pedagógiai program**ban is rögzíti. Ennek megvalósításában fontos szerepe van a más könyvtárakkal, közgyűjteményekkel való együttműködésnek is. Így a közös célok hatékony megvalósítása érdekében javasoljuk, hogy a 18 éven aluliak számára hirdetetett könyvtári nevelési-oktatási feladatokat támogató programokat, pályázatokat **egyeztessék** az iskolai könyvtári munkát támogató, képviselő szervezetekkel, szakemberekkel (KTE, OFI-OPKM) is.

E) Könyvtárpedagógia-tanár első tanári szak

A jelenlegi tanárképzési rendszerben a könyvtárpedagógia-tanár szak csak második tanári szakként végezhető. Ennek következtében azok, akik informatikus könyvtáros alapszakon végeznek, vagyis megvannak a könyvtárszakmai alapjaik egy könyvtár egyedül való vezetésére, nem szerezhetnek ilyen végzettséget. A könyvtári munka minden területére kiterjedő tudás pedig alapvetően szükséges azokban a könyvtárakban, ahol minden munkafolyamatot egy szakembernek kell végeznie.

Így az iskolai könyvtári munka minősége érdekében javasoljuk, hogy tegyék lehetővé az első tanári szakos képzést.

F) Tankönyvellátás

A vonatkozó követő jogszabályban javasoljuk egyértelmű tenni:

KÖNYVTÁROSTANÁROK
EGYESÜLETE

Könyvtárosok Egyesülete

1088 Budapest, Múzeum u. 7.

Tel: +36(30)552-6649

Levelezés: 1462 Budapest, Pf.: 611.

E-mail: ktegyesulet@gmail.com

- A tanulói, pedagógusi tankönyvellátást biztosító **tankönyv-tárat** az iskolai könyvtárban, de annak törzsállományától (adminisztratív és statisztikailag) elkülönített különgyűjteményként kell kezelni.
  - E nélkül felesleges többletmunka terhelné a kollégákat.
  - A szabályos könyvtári állományba vételt, más jogszabály szigorúbb nyilvántartási, kezelési szabályok közé teszi, melyek a tankönyvek esetén nem szükségesek. Esetükben egyszerűsített nyilvántartás is megfelelő, ami szintén biztosítja az ellenőrizhetőséget.
- Az iskola tulajdonába csak az újrahasznosításra alkalmas, vagyis a **tartós tankönyvek** kerülnek. Az egyszer használatos munkafüzetek, munkatankönyvek nem.
  - Nagyon fontos a tankönyv, ingyen tankönyv, tartós tankönyv, munkatankönyv egyértelmű és pontos meghatározása, a minisztérium által történő minősítése, illetve ennek feltüntetése a könyvön és a tankönyvjegyzéken (nemcsak a tankönyvvé nyilvánítás ténye, hanem a tartós tankönyvvé minősítése is).
- Javasoljuk jogszabályban egyértelművé tenni: **A tanuláshoz szükséges tankönyvön túli dokumentumokat** az iskolai könyvtár biztosítja.
  - Ez a szolgáltatás az, ami igazán biztosítaná a leszakadó rétegek felzárkózási esélyét. A tankönyveket még a szegényebb családok is inkább meg tudják venni. Amire viszont nagy szükségük van az a családi könyvtár, a kulturális tőke ezen formájának pótlása, helyettesítése. Szótárakat, lexikonokat, kézikönyveket, házi olvasmányokat, internet-elérést már biztosan nem tudnak minden családban megvásárolni, és a kiválasztásukhoz sem feltétlen van meg a szükséges műveltségük. Ellentétben az értelmiségi és a jobb anyagi helyzetben lévő családokkal.
  - Ehhez továbbra is biztosítani kell az iskolai könyvtárak **állományfejlesztésének** lehetőségeit. Az ehhez szükséges minimumot a tankönyvi normatív támogatás összegének **25%-a** biztosítja, melyből az iskolai könyvtár állományát kell gyarapítani (segédkönyvek, szótárak, kézikönyvek...), és nem az ingyenes tankönyvi ellátást hiányzó összegét biztosítani. Bár a normatíva alacsony összege miatt a sok hátrányos helyzetű tanulóval foglalkozó iskolákban jelenleg nem tudják a könyvtári állományra költeni ezt az összeget, így a tanulók tankönyvei kerültek könyvtári állományba, hogy megfeleljenek a jogszabályi előírásoknak.
- Továbbá fontos kérdés, hogy a tanuló **meddig használhatja** a tankönyvet. Ezt az általános és a középiskolákra nézve részben eltérően szükséges szabályozni. Csak az adott tanéban, a nyári szünetben vagy tovább is? Mi vagy ki szabja meg, hogy meddig használhat egy tankönyvet (Más szabályozás alá esnek-e az általános iskolai tankönyvek, ahol nincs vizsga, és a középiskolai tankönyvek, ahol a tanulmányokat meghatározott tárgyakból kötelező, más tárgyakból választható vizsga zárja?
- A követő jogszabályokban kiemelten kell rendezni a **kártérítés** és az esetleges megvásárolhatóság kérdését is.